

СТАНОВИЩЕ
ЗА ГЕРГАНА ДИНЕВА, УЧАСТНИК В
КОНКУРС ЗА ДОЦЕНТ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО
НАПРАВЛЕНИЕ 2.3. – ФИЛОСОФИЯ
(научна специалност АНТИЧНА И СРЕДНОВЕКОВНА ФИЛОСОФИЯ),
ОБЯВЕН ЗА НУЖДИТЕ НА ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НА СУ „СВ. КЛ. ОХРИДСКИ“ в ДВ, бр. 44 от 29. 05. 2018 г.,
от проф. дфн Нина Димитрова (ИИОЗ – БАН)

Гергана Динева е главен асистент в катедрата по *История на философията* към Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Документите по конкурса са изготвени според изискванията на закона, като изрично искам да отбележа, че разнообразните и така значителни по броя си научни прояви и активности – публикации (диференцирани според вида на изданието), участия в научни проекти, цитирания, данни за преподавателската дейност и пр., и пр., са не само подредени перфектно и дават детайлна картина на научния профил на Гергана Динева, но и оставят впечатлението, че дори и без основния си труд, единствено въз основа на тях тя би могла да претендира за откриването на настоящия конкурс. В него обаче единственият кандидат Гергана Динева участва „само“ със солидната монография „Раждането на личността“, публикувана от издателството на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, 2018, 362 страници.

Актуалността на избраната тема не се нуждае от аргументация, а мотивът за това толкова обстойно изследване е изложен в *Бележката за благодарност*, откъдето разбираме за желанието да бъде опровергано обичайното мнение на хуманитарната колегия за произхода на понятието „лице“. Идеята на книгата е да идентифицира и проследи неговия генезис и по-нататъшно разгръщане (както и на производните понятия „личност“, „личностност“), т.е. да извърши една *археология на знанието* спрямо него, доколкото именно то е в основата на промяната на философското мислене в исторически план. Обвързването на

смяната на философските парадигми с разбиранията за лицето/личността, е специален принос на предлаганата монография. Успоредяването на етапите във формирането на личността и конкретните исторически насоки на философстването е изследователска линия, удържана във всички части на труда, придаваща му особена „спойка“.

Още при разгръщането на книгата веднага се натрапва една нейна особеност – всяко изказано твърдение в нея е обстойно аргументирано, коментирано, обяснявано и пр. в бележка под линия, където обикновено е даден и оригиналният текст, който Гергана Динева е превела. Освен завидна езикова ерудиция, по този начин е демонстрирана една необичайна научна скрупулозност, разделяща всяка страница на основен и коментарен текст.

Детайлно и аналитично са проследени всички моменти от предисторията на понятието; обговорени са тези мисловни традиции, които са без „лице“, за да може вниманието да се концентрира върху неговото същинско присъствие в християнската мисъл. След изключително прецизно историко-философско дирене и синтетично представяне на резултатите от него (тук трябва да отбележа, че в рамките на едно *становище* няма възможност да се следва плътно линията на изложението; мимоходом само ще спомена отличното впечатление, което остави у мен философският коментар на идеите на Ричард от Сен Виктор), авторката стига до появата на понятието „достойнство“ като постепенно превръщащо се в неотменима част от надграждащите се разбирания за лицето/личността.

Акцентът, основателно поставен върху идеите на един от най-важните и влиятелни философи на късната схоластика – Жан Пиер Оливи, придава на труда несъмнено новаторски характер. Отново ще спомена, че преводите на неговите текстове са дело на Гергана. Аналитичната работа над неговото ново определение за *личност* – „най-софистицираното в късното Средновековие и ранната модерност“, по думите на авторката, откроява изключително важната и неделима връзка между личност и свобода и така за пореден път ги посочва като темелите на християнската духовност. Човекът е личност единствено и само като свободен – включването на свободата на волята в понятието за личност е

многократно изтъкнато като особена заслуга на новия етап от разгръщането на това понятие. Както казва Гергана Динева, „След Оливи човекът започва да се разглежда като достоен в своята напълно свободна активност, като съзнателен автор на своите действия...“ (с. 187).

Така след Оливи обект на изследователския интерес са идеите на Дънс Скот, иновативността на неговите схващания за личността, значимостта на въведеното разбиране за „възможност“. В тази връзка е проследена настъпилата смяна на философския статус – фиксиран е моментът на предефиниране на философията от онтология към метафизиката, мислена като трансцендентална наука. По-нататък в хода на изложението е обрисувана и следващата голяма обратна връзка във философското мислене, поредната смяна на парадигмата, като отново ще отбележи, че това логическо схематизиране на големите фази в историята на философията е един от важните научни приноси на монографията, основателно посочено като такъв в *авторската справка*.

Особено прецизен е коментарът на Гергана Динева върху представите на Дънс Скот за *неподелимостта* на личността като единство на душа и тяло и като първична определеност на човека. Най-важното в тези проучвания на авторката е според мен съсредоточеното изследователско внимание върху свободата като основната характеристика на „лицето“, превръщащо го в морален субект.

Разгръщането на свободата като определяща за личността е проследено в идеите на Франсиско Суарес, представен като непосредствен предшественик на Кант в разбирането за моралната личност, а също и в идеите на Новото време, в разбиранята на Самуел фон Пуфендорф и Кристиан фон Волф, специалният интерес към които е обяснен с тяхното положение на отчасти „засенчени“ от мислители като Хобс, Лайбниц и Лок. Пуфендорф и Волф за пръв път в България са представени откъм значението им за развитието на понятието „личност“, но предложеният анализ има и самостоятелно историко-философско значение.

Очеркът върху Кант, с който завършва обстойното изследване на идеите за личността в историята на мисълта, е сред несъмнените научни достойнства на труда.

Общото ми впечатление след прочита на монографията „Раждането на личността“ е, че Гергана Динева е изграден учен с отлично бъдеще. Затова убедено пледирам пред членовете на научното жури да препоръчат на Факултетния съвет на Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ да я изберат за доцент по професионално направление 2.3 *Философия*, научна специалност *Антична и Средновековна философия*.

3. 10. 2018

Подпис: